

Suvannon suojeluskunta-alue osana Viipurin suojeluskuntapiiriä

Suojeluskunta-aate syntyi ennen maamme itsenäistymistä. Pian alkoi syntyä myös paikallisia suojeluskuntia. Tarkkaa ajankohtaa näiden alulle ei voida osoittaa. On sanottu niiden syntyneen vapaudenrakkauden, itsenäisyystahdon ja yhteiskuntarauhan turvaamisen ilmaisuna. Aatteet muuttuivat vähitellen selkeäksi toiminnaksi maanpuolustuksen hyväksi. Vapaussodan aattona paikallissuojeluskuntia oli n. 400 ja niihin kuului n. 38 000 jäsentä. Niiden vastapainona toimivia punakaarteja oli 375 ja niissä jäseniä 25 000-30 000. Käytännöllisesti katsoen suojeluskunnat täydennettyinä Saksasta palaavilla jääkäreillä muodostivat valkoisen armeijan vuoden 1918 sodassa.

Raudun suojeluskunta perustettiin 1917 ja se järjestäytyi muuttuneissa oloissa uudelleen 1918. Sen päällikköinä ehti vuoteen 1939 saakka olla 12 henkilöä. Sakkolan ja Metsäpirtin suojeluskunnat järjestäytyivät uudelleen Raudun tapaan samoin 1918.

Suojeluskunnat olivat aluksi itsenäisiä, lähinnä pitäjäkohtaisia yksiköitä vailla valtakunnallista johtoa. Vasta sodan jälkeen 1918 ryhdyttiin suojeluskuntia organisoimaan perusteellemmin. Muodostettiin maakuntapohjaisia **suojeluskuntapiirejä** ja **valtakunnalliselle keskusjärjestölle** nimettiin ylipäällikö, Suojeluskuntajärjestö alistettiin tasavallan presidentin suoraan komentosuhteeseen. Vuonna 1921 annettiin asetus suojeluskunnista, mikä toi uutta puhtia ja jatkuvuutta osin jo väsähtäneeseen toimintaan.

Suojeluskuntapiirejä oli aluksi 22, joista **Viipurin piiri** oli yksi. Se käsitti lähinnä Etelä-Karjalan alueen ulottuen lännessä Luumäelle ja Savitaipaleelle nämä mukaan lukien. (Kts. kartta). Talvisodan alla 12. lokakuuta 1939 perustettiin **Käkisalmen suojeluskuntapiiri**, johon mm. Raudun, Sakkolan ja Metsäpirtin alueet tulivat kuulumaan Viipurin piiriin sijasta. Tällä ei ollut tai ehtinyt olla mainittavaa merkitystä talvisodan syyttymisen vuoksi.

Suojeluskunta-alueiden synty

Suojeluskuntien alkuaikoina paikallisten suojeluskuntien päälliköt olivat ylityöllistettyjä. Heidän oli vastattava kaikesta: koulutuksesta, laadittava harjoitusohjelmat, tehtävä matkoja harjoitukseen ja johdettava niitä, samoin kuin urheilua ja voimistelua, pidettävä kursseja ja esitelmiä, olla innostunut ja kyettävä innostamaan muita. Lisäksi oli kanslian hoito, pidettävä luettelo miehistöstä ja varusteista, laadittava kirjelmiä ja vastattava niihin, annettava todistuksia ym. Nämä kaikki olisi pitänyt hoitaa toisiaan häiritsemättä. Painottamalla jotain tehtäväkokonaisuutta jäivät muut osa-alueet vähemmälle. Lisäksi se korvaus, joka

Suvannon suojeluskunta-alue sai roomalaisen järjestysnumeron XIII.

Kaikissa alueen kolmessa pitäjässä suojeluskunta-aate eli voimakkaana ja niihin kuului suurin osa asekuntoisista miehistä. Takavuosikymmeninä viljeltiin käsitystä, että suojeluskuntiin ei kuulunut työväkeä, mutta tämä on tilastojen valossa virheellinen käsitys. Esim. Viipurin suojeluskuntapiirin jäsenistä maanviljelijöitä ja kalastajia oli runsaat 53 %, työmiehiä 20 %, viranhaltijoita runsaat 15 %, käsityöläisiä tai teollisuudenharjoittajia vajaat 4 % ja edellisiin ryhmiin kuulumattomia 8 %. Viljelijäväestön suurta osuutta selittää piirin elinkeinorakenne. Sanottiinhan Suomen armeijaakin joskus talonpoikaisarmeijaksi. Teollisuusalueilla taas työväestön osuus oli merkittävämpää.

Suojeluskunta-alueen ”lisäarvo”

Valtakunnallisissa järjestöissä on usein tapana arvostella ja aliarvioida väliportaiden olemassa oloa. Paikallisyhdistysten ja valtakunnallisen kattoyksikön merkitys tunnustetaan, mutta väliportaita pidetään byrokratiana ja kustannuksena.

Kuitenkin verraten pienet pitäjakohtaiset suojeluskunnat olivat suurelta osin innostuneiden harrastelijoiden johtamia. Heillä ei ollut useinkaan pätevää osaamista jo komppaniatason sotilasyksikön johtamiseen, kuten edellä on annettu ymmärtää. Pitäjakohtaisten suojeluskuntien kalusto ja muu varustus oli kirjavaa. Joissakin oli sellaista, jota ei ollut muissa, esimerkiksi tykkejä, viesti- tai pioneerivälineistöä. Tämänkin vuoksi harjoitukset saattoivat jäädä yksipuolisiksi.

Nyt uusilla aluepäälliköillä oli yleensä armeijan aktiiviupseerikoulutus kadettikoulusta. Se antoi riittävän pätevyyden välttämättömissä yhteisharjoituksissa. Aluepäällikön toimi oli päätoiminen.

Suvannon suojeluskunta-alueen viimeinen päällikkö, kapteeni **Mauno Metsola** täytti nämä vaatimukset samoin kuin hänen edeltäjänsä kapteenit **A. Kervinen** ja **A. Möttönen**. Suojeluskuntaupseereita ei toimestaan tosin kutsuttu armeijan sotilasarvojen, vaan tehtävien mukaisesti. Esimerkiksi joukkueen johtaja tai komppanian päällikkö. Myös suojeluskuntaupseereiden arvomerkit poikkesivat armeijan arvomerkeistä. Sodassa he olivat luonnollisesti armeijan sotilasarvoissa merkkeineen.

Aluejako osoittautui tarkoitustaan vastaavaksi. Pian sen toteuduttua todettiin Viipurin piirin vuosikertomuksessa seuraavaa: *”Koulutustoimintaan on saatu enemmän yhtenäisyyttä ja samalla harjoitukset tarkoituksenmukaisemmiksi ja johtajavoimat pätevämmiksi. Aluejako on myös helpottanut kurssien järjestelyjä sekä suojeluskuntien käyttösuunnitelmien laatimista liikekannallepanon varalta”*.

Suvannon alueen kunkin suojeluskunnan liput olivat alla olevat:

Metsäpirtti

Rautu

Sakkola

Viimeinen Suvannon suojeluskunta-alueen päällikkö 1936-39 Mauno Metsola. Tässä armeijan kirjoissa olevana kapteenina.

Mauno Metsolan työskä

Mauno Metsolaa on usein virheellisesti pidetty "vain" Raudun suojeluskunnan päällikkönä. Se saattaa johtua siitä, että hän asui Raudussa eikä kaikille ollut selvää mitä suojeluskunta-alue tarkoitti. Hän ei ollut Raudun suojeluskunnan "välitön" päällikkö, vaan Suvannon suojeluskunta-alueen päällikkö, jonka alaisuuteen em. kolme suojeluskuntaa paikallis-päällikköineen kuuluivat.

Metsola oli syntynyt 1905 Tyrnävällä Pohjois-Pohjanmaalla. Hän saapui vaimonsa ja kahden pienen tyttärensä kanssa uuteen asemapaikkaansa Rautuun linja-autolla pimeänä ja sateisena marraskuun viimeisenä eli "antinpäivän iltana" 1936. Päivälleen kolme vuotta ennen talvisodan alkua. Omien sanojensa mukaan hieman sekavin tuntein. Koti tuli olemaan Raudun aseman läheisyydessä valtion virkatalossa. Heille syntyi vielä poika keväällä 1939.

Metsola kertoo sotien jälkeen julkaisemassaan kirjassa tajunneensa heti työnsä vaativuuden. Alue oli raja-alueita ja koulutuksen oli oltava monipuolista ja toden tuntuista. Ei ollut varaa syvän rauhan aikaiseen pintakoulutukseen. Aluepäällikön tuli kouluttaa myös lottia.

Raudun suojeluskunnassa annettiin jalkaväki-, kenttätykistö-, pioneeri- ja viestikoulutusta. Sakkolan suojeluskunta-alueen tärkeimmät koulutushaarat olivat ilmatorjunta-, kranaatinheitin-, viesti- ja kenttätykistökoulutus jalkaväkikoulutuksen lisäksi. Metsäpirtin suojeluskunnassa oli jalkaväkikoulutuksen ohella rannikkotykistö-, pioneeri- ja ilmavalvontakoulutusta ja jopa pienimuotoista merikoulutusta. Selvää siis oli, ettei tästä olisi esimerkiksi reserviluutnantti selvinnyt.

Alueen suurimpiin koulutustilaisuuksiin kuuluivat suojeluskunnan alokaskurssit, jotka pantiin toimeen Raudun Harjoitustalolla. Niissä koulutettiin suojeluskuntasotamiehiä. Ampumakoulutus oli yksi tärkeimmistä koulutuksista.

Tärkeän tuen suojeluskuntalaisten koulutustyölle ja toiminnalle antoivat lotat.

Metsola toteaa itse, että tähän vapaaehtoiseen maanpuolustustyöhön ei tarvinnut ketään houkutella, vaan anomuksia tuli tulvimalla. Vuotta ennen talvisodan syttymistä suojeluskunnan jäsenmäärä oli 407 ja lisäksi oli poikaosasto.

Metsola kertoo parissa vuodessa oppineensa tuntemaan rajan kirot niin, ettei pienestä säikkynyt. Aivan viime hetkiin saakka ennen sodan puhkeamista tehtiin valmistelutöitä YH:n eli ylimääräisten harjoitusten aikana. Kun sitten talvisota alkoi antinpäivän aamuna 30.11.1939, oli asiat harjoiteltu, vaikka sota ei koskaan noudata ennalta tehtyä käsikirjoitusta. Pian alkoivat 3. Prikaatille alistetut Raudun suojeluskunnan kevyen patterin tykit Mäkrällä jyrähdellä lähettämään maahantunkeutujalle tuliset terveisensä. Lähinnä Raasulin tielle 7200-7300 metrin päähän, jossa vihollisen hyökkäyskiilan kärki tungeksi. Patterin toimintaa johti Metsola itse.

Armeijan suojajoukot siirtyivät parin päivän kuluttua ylempää tulleesta käskystä Vuoksen yli Kiviniemeen. Se jäi harmittamaan joitakin, kun valmistellut asemat piti jättää paikoin laukaustakaan ampumatta. Vihollinen pysäytettiin Itä-Kannaksella kyllä Vuoksen vesistölinjalla, mutta se on jo toinen juttu.

Myöhemmin jatkosodan aikana Metsola korotettiin majurin arvoon. Hänen alkuperäinen koulutushaaransa oli kenttätykistö, jossa aselajissa hän toimi sekä talvi- että jatkosodassa.

Tämän kirjoittajan käsitys on, että Metsola suoriutui moitteetta aluepäällikön työstään ja hän oli pidetty alaistensa keskuudessa.

Mauno Metsola rautulaistui kolmen Raudussa asumansa vuoden aikana niin, että hän osallistui vielä 1957 perustetun helsinkiläisen Rautuseuran toimintaan lähes kuolemaansa saakka. Kun suunniteltiin Rautuseuran 10-vuotisjuhlaa, kävivät suunnittelijat tapaamassa syyskesällä 1967 Metsolaa hänen kotonaan. Rautulaisten lehti totesi asiasta näin:

”Loppusilauksen suunnitelmille kävimme antamassa Martinmäen Rinnetiellä Espoossa. Täällä kaikki oli rakennettu terassimaisesti eri tasoihin. Myös Metsola, jossa itse ”Ukko-Metso”, Mauno-majuri heiluttaa valtikkaa. Kaikki omin käsin tehtyä saunaa myöten, jonka lölyihin valitettavasti ei ollut aikaa tutustua. – Mikä ilta! Syystummalla vihreällä taustalla punamusta Karjalan viiri

vienon iltatuulen vietävänä päivänkehrän kieppuessa latvojen lomassa. Pen-germän katveessa nuotion ympärillä joukko haluin haastamassa. Kahvipannu liekkien nuoltavana isännän kepakolla ohjaillessa. Syksyn tuoksu omanapuista, joiden antimista jokainen sai nauttia halunsa mukaan. – ”Metso-lan salissa”, jossa kaikki on persoonallista, maunomaista, maistui nuotiosta aromeja saanut kahvi erinomaiselta, ja jälleen tuli hyviä ja tärkeitä päätöksiä pöytäkirjaan.”

Mauno Metsola kuoli 1975 Espoossa. Hänet on haudattu Kärkölään.

Kirjallisuutta:

Kalle Väänänen: Vainotien vartijat. Viipurin suojeluskuntapiirin piiriesikunta 1939.

Kari Selen-Ari Pylkkänen: Sarkatakkien armeija. Suojeluskunnat ja suojeluskuntalaiset 1918-1944. WSOY 2004.

Mauno Metsola: Rautulaisten ja sakkolalaisten päällikkönä. Muistelmateos Talvisodan ajalta. Espoo 1965 / Mikkeli 1996.